

TREI ȚĂRI VECINE DIN CAUCAZUL DE SUD, MEMBRE ALE PARTENERIATULUI ESTIC

Politica UE privind Parteneriatul estic, adoptată în 2009, acoperă șase state post-sovietice: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. Parteneriatul estic a fost creat pentru a sprijini reformele economice, sociale și politice din aceste state, permițându-le să își consolideze procesul de democratizare și bună guvernare, securitatea energetică, protecția mediului și dezvoltarea socială și economică. Toți membrii (cu excepția Belarusului, a cărui calitate de membru este suspendată) fac parte din Adunarea Parlamentară Euronest.

În cadrul Parlamentului European își desfășoară activitatea o Delegație pentru Caucazul de Sud, care supraveghează lucrările Comitetului parlamentar de asociere (CPA) cu Georgia, ale Comitetului parlamentar de parteneriat (CPP) cu Armenia și ale Comitetului parlamentar de cooperare (CPC) cu Azerbaidjan și monitorizează activitatea Reprezentantului Special al UE pentru Caucazul de Sud și criza din Georgia (RSUE).

GEORGIA

Alegerile prezidențiale din 2018 și alegerile parlamentare din 2016 au fost câștigate de „Coaliția de vis a Georgiei” (GD) și au confirmat orientarea euro-atlantică a țării. Acordul de asociere UE-Georgia, inclusiv Acordul de liber schimb aprofundat și cuprinzător, a intrat în vigoare la 1 iulie 2016. Georgia a depus eforturi considerabile pentru a-și alinia legislația la standardele UE, ceea ce a condus, printre altele, la exonerarea de obligația de a deține viză pentru șederile de scurtă durată în spațiul Schengen începând din martie 2017. UE este cel mai important partener comercial al Georgiei, cu aproximativ 27 % din totalul schimburilor sale comerciale (2018). Sprijinul financiar acordat de UE se concentrează asupra dezvoltării economice, buneii guvernante, circulației persoanelor și educației. Fondurile din cadrul Instrumentului european de vecinătate pentru perioada 2017-2020 sunt estimate la o valoare cuprinsă între 371 și 453 milioane EUR.

Democrația georgiană suferă în continuare din cauza polarizării semnificative a vieții politice, fapt care este reflectat și în peisajul mass-media, persistând tensiunile dintre coaliția aflată la guvernare și opoziție, pe fondul unor acuzații recurente de acte de justiție selective și campanii anticorupție motivate politic. Această polarizare a fost agravată și mai mult de procesul de reformă constituțională în perioada 2017-2018. Acest proces a condus însă la finalizarea cu succes a evoluției sistemului politic al Georgiei în direcția unui sistem parlamentar cu o reprezentare proporțională deplină

începând din 2024 și a fost evaluată pozitiv în acest sens atât de Comisia de la Veneția a Consiliului Europei, cât și de UE.

Confrunțați cu anexarea lentă, dar continuă, a Osetiei de Sud și a Abhaziei de către Rusia, georgienii și-au investit speranțele într-o mai mare apropiere de UE și de NATO. UE a subliniat importanța soluționării pașnice a impasului din regiunile Osetia de Sud și Abhazia, cu respectarea integrității teritoriale a Georgiei. UE sprijină eforturile de soluționare a conflictelor prin activitatea RSUE, Misiunea UE de monitorizare și Instrumentul UE care contribuie la stabilitate și pace, completând astfel dezbaterile internaționale de la Geneva. Dialogul anual privind securitatea strategică UE-Georgia este un semn de încredere în relațiile dintre cele două părți. Georgia a adus, de asemenea, contribuții semnificative la mai multe operațiuni din cadrul politicii de securitate și apărare comune (PSAC) ale UE, în temeiul unui acord-cadru privind participarea Georgiei, intrat în vigoare în 2014.

A. Poziția Parlamentului European și cooperarea interparlamentară

Cea de a opta reuniune a Comisiei parlamentare de asociere UE-Georgia a avut loc în martie 2019. În cadrul reuniunii au fost adoptate o declarație finală și recomandări, care evidențiază progresele în ceea ce privește armonizarea și reformele în curs, solicitând, în același timp, eforturi suplimentare în domenii care includ independența și eficiența sistemului judiciar, dreptul muncii și nediscriminarea. Textul a reiterat, de asemenea, sprijinul ferm al Parlamentului European pentru independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Georgiei, în cadrul granițelor acesteia recunoscute pe plan internațional. În [rezoluția](#) sa din noiembrie 2018 referitoare la punerea în aplicare a acordului de asociere, Parlamentul a salutat „o reformă susținută și progresele înregistrate” în punerea în aplicare a acordului și a acordului de liber schimb aprofundat și cuprinzător.

B. Observarea alegerilor

Georgia a găzduit delegații ale Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE ODIHR), din care fac parte deputați în Parlamentul European și care monitorizează alegerile parlamentare, prezidențiale și locale din această țară. Alegerile parlamentare din 2016 au fost evaluate ca fiind în mare parte democratice și corecte, în ciuda unor abateri și acuzații de intimidare. Partidul GD a câștigat alegerile, obținând „majoritatea constituțională” (75 % dintre deputați) necesară pentru a adopta o modificare a Constituției. Alegerile prezidențiale din 2018 au primit critici din partea OSCE și a UE pentru utilizarea abuzivă a resurselor administrative, polarizarea severă a presei private și campaniile negative.

ARMENIA

Relațiile Armeniei cu UE au un caracter dual, dar a sosit poate timpul pentru un nou început. Pe de o parte, Armenia a decis să adere la Uniunea Economică Eurasiatică împreună cu Belarus, Kazahstan și Rusia cu puțin timp înainte ca Uniunea să intre în vigoare la 1 ianuarie 2015, încetând astfel procesul de negociere privind încheierea unui acord de asociere cu UE. Pe de altă parte, în decembrie 2015 au fost lansate negocieri privind un nou acord UE-Armenia, bazat pe valorile UE, dar compatibile

cu noile obligații ale Erevanului față de Uniunea Economică Eurasiatică, iar datorită pragmatismului de care au dat dovadă ambele părți, acestea au condus la încheierea rapidă a unui acord de parteneriat cuprinzător și consolidat. Acordul s-a aplicat, în mod provizoriu, din iunie 2018, în așteptarea ratificării de către statele membre.

Situația politică din Armenia s-a schimbat radical în mai 2018, când protestele de stradă pașnice împotriva Partidului Republican din Armenia (RPA) l-au adus la putere pe liderul opoziției, Nikol Pashinyan („Revoluția de catifea”). Alegerile parlamentare anticipate din decembrie 2018 au avut ca rezultat o victorie remarcabilă a partidului noului prim-ministru, cu peste 70 % din voturi, în timp ce RPA nu a atins pragul de 5 % necesar pentru intrarea în parlament, arătând nivelul de sprijin popular pentru schimbare. Noul guvern se confruntă cu numeroase provocări, în special în ceea ce privește dezvoltarea economică, dar și agenda sa de reformă în domeniul statului de drept, al transparenței și al luptei împotriva corupției. Sprijinul UE pentru Armenia este acordat în principal în cadrul Instrumentului european de vecinătate, cu o alocare indicativă între 144 de milioane EUR și 176 de milioane EUR pentru perioada 2017-2020.

Timp de peste 30 de ani, Armenia a fost implicată într-un „conflict prelungit” cu Azerbaidjanul pe tema statutului regiunii Nagorno-Karabah, tensiunile atingând, în aprilie 2016, în timpul „războiului de patru zile”, cel mai ridicat nivel de după 1994. Relațiile cu Turcia sunt reci, întrucât aceasta din urmă condiționează redeschiderea frontierei sale cu Armenia de progrese în soluționarea conflictului privind regiunea Nagorno-Karabah. UE a salutat schimbările recente dintre președinții și miniștrii de externe ai Republicii Azerbaidjan și ai Armeniei și introducerea de măsuri pentru reducerea tensiunilor de-a lungul frontierei dintre Armenia și Azerbaidjan și linia de contact dintre Karabah-Azerbaidjan.

A. Poziția Parlamentului European și cooperarea interparlamentară

Parlamentul European și-a dat aprobarea cu privire la Acordul de parteneriat cuprinzător și consolidat cu Armenia în iulie 2018, însoțit de o [rezoluție](#) în care a salutat poporul armean pentru tranziția pașnică a puterii. În conformitate cu acest acord, Comisia parlamentară de cooperare (CPC) a fost transformată în Comisia parlamentară de parteneriat (CPP). Reuniunea inaugurală a avut loc în octombrie 2018. Declarația comună rezultată s-a concentrat în special asupra punerii în aplicare a acordului, asupra democrației, a statului de drept și a aspectelor privind buna guvernare, precum și asupra provocărilor la adresa securității regionale. În aprilie 2015, Parlamentul European a adoptat o [rezoluție](#) referitoare la centenarul Genocidului armean.

B. Observarea alegerilor

Armenia a găzduit deputați europeni – ca membri ai misiunilor de observare a alegerilor ale OSCE ODIHR – de mai multe ori, inclusiv cu ocazia alegerilor parlamentare anticipate din 2018. Organizarea alegerilor în Armenia s-a îmbunătățit simțitor. Alegerile din 2018 au fost apreciate în mod pozitiv, fiind bine organizate și cu nereguli minime, iar delegația Parlamentului European a [observat](#) o scădere importantă a practicilor electorale incorecte.

AZERBAIDJAN

Negocierile pentru un „acord cuprinzător” între UE și Azerbaidjan au fost lansate în februarie 2017. Noul acord va aborda chestiuni politice, comerciale, energetice și alte aspecte specifice, inclusiv condițiile pentru posibila instituire a unui regim de călătorii fără viză în viitor. Acesta ar trebui să includă dispoziții privind aspecte aferente politicii externe și de securitate comune (PESC) și aspecte non-PESC, inclusiv prevederi solide privind democrația, statul de drept și drepturile fundamentale. UE este principalul partener comercial al Azerbaidjanului, reprezentând peste 40 % din comerțul total al țării (2018), în principal ca urmare a exporturilor de petrol către UE. Se prevede ca exporturile de resurse energetice din Azerbaidjan către UE să crească și mai mult după finalizarea proiectului privind coridorul sudic al gazelor, pentru transportul gazului din Marea Caspică în Europa.

Azerbaidjanul se situează pe locul 149 din 167 de țări la Indicele democrației pe 2018, elaborat de Economist Intelligence Unit (EIU), și este clasificat ca „țară neliberă” în Raportul privind libertatea în lume din 2018. Președintele İlham Aliyev, în prezent la al patrulea mandat, i-a succedat tatălui său, Heydar Aliyev, în 2003. În 2016, constituția a fost modificată, printre altele pentru a prelungi mandatul prezidențial de la cinci la șapte ani și pentru a crea postul de prim-vicepreședinte. În 2017, președintele a numit-o pe soția sa pentru acest post.

Timp de peste 30 de ani, Azerbaidjanul a fost implicat într-un „conflict prelungit” cu Armenia pe tema statutului regiunii Nagorno-Karabah, tensiunile atingând, în aprilie 2016, în timpul „războiului de patru zile”, cel mai ridicat nivel începând din 1994. UE sprijină ferm eforturile copreședinților Grupului de la Minsk al OSCE și principiile de bază ale acestora din 2009, cu scopul de a soluționa conflictul într-un mod pașnic.

A. Poziția Parlamentului European și cooperarea interparlamentară

Parlamentul European și-a exprimat în repetate rânduri îngrijorarea cu privire la situația drepturilor omului în Azerbaidjan. Într-o [rezoluție](#) din 2015, Parlamentul a solicitat autorităților din Azerbaidjan să pună imediat capăt acțiunilor de reprimare a societății civile și a drepturilor omului. Activista Leyla Yunus a fost eliberată în 2015 grație insistențelor Parlamentului European, sprijinului umanitar și îngrijirilor medicale. Într-o [rezoluție](#) din 2017, Parlamentul a condamnat răpirea și plasarea în detenție a jurnalistului azer Afgan Mukhtarli și și-a exprimat îngrijorarea cu privire la situația în care se află mass-media din Azerbaidjan. În ianuarie 2019, Parlamentul a adoptat o [rezoluție](#) prin care solicita eliberarea imediată a lui Mehman Huseynov, blogger anticorupție, și a altor prizonieri politici. Huseynov a fost grațiat în martie 2019, împreună cu alți câțiva autori de bloguri, jurnaliști și reprezentanți ai partidelor politice și ai ONG-urilor.

Relațiile interparlamentare oficiale au fost reluate în 2016, după o pauză de patru ani. Cea de a 15-a CPC UE-Azerbaidjan a avut loc la Baku în mai 2018 și s-a încheiat cu o declarație comună care subliniază îndeosebi potențialul unor relații economice mai strânse odată cu lansarea de negocieri pe tema unui nou acord, importanța coridorului sudic al gazelor, importanța progreselor în domeniile drepturilor omului și libertăților, ale democrației și statului de drept și necesitatea găsirii unei soluții pașnice și de durată la conflictul din Nagorno-Karabah cât mai curând posibil. În iulie 2018,

Parlamentul a adoptat o rezoluție referitoare la negocierile privind noul acord bilateral, în care s-a subliniat că aprofundarea relațiilor este condiționată de menținerea și respectarea valorilor fundamentale și a principiilor democrației, a statului de drept, a bunei guvernante și a respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale de către Azerbaidjan.

B. Observarea alegerilor

Azerbaidjanul a găzduit deputați în Parlamentul European care au participat la misiunile electorale ale OSCE ODIHR. Cu toate acestea, având în vedere faptul că toate alegerile ce au avut loc în Azerbaidjan și la care au participat misiuni de observare au fost considerate ca neconforme cu cerințele internaționale, și întrucât recomandările emise nu au fost puse încă în aplicare, Parlamentul a decis să nu trimită observatori la alegerile parlamentare din 2015 și nici la alegerile prezidențiale din 2018. Misiunea ODIHR la alegerile prezidențiale din 2018 a constatat că alegerile „au avut loc într-un mediu politic restrictiv și într-un cadru juridic care încalcă drepturile și libertățile fundamentale, care sunt condiții indispensabile pentru organizarea de alegeri democratice reale”.

Michal Jiráček
04/2019

